

מסורת הש"ס

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נו.

עין משפט
גרי מצוה

(א) דמאי פיה (מ"ג),
 (ב) יבמות פט: קדושין טו:
 י"ב פד: קמח תמורה ה,
 (ג) דמאי פיה (מ"ד),
 (ד) ומהרה"ס לקמן טו:
 (ה) [שבתות מה: א] (ו) ופי'
 חוס' לקמן טו:
 (ז) ופי' כהנה"כ ק"א: (ח) ופי'
 הענין חוס' קדושין מו: ד"ה
 חס' ל"ט.

תורה אור השלם

1 ולא תשא עולו חטא
 בדימוס את חלבו
 מנא ואת קדש בני
 ישראל לא תחלו ולא
 תמזו: במדב' י"ז לב
 2 לא תוכל לאכול
 בשעריך עשיר דרך
 ותרשך יצרדך ובכרת
 בקרך ויבאך וכל יצרדך
 אשר חדר ונרבחתך
 ותרומת דך:
 דברים י"ב י'

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מפני וכו'
 ולא אמרו: י"ב ע' נפי'
 הר"ש פ"ג אמשע"ש ע"י
 משנה ו' דהה"ט ע"ה
 טעם ע"ה ומכ"ט טעם אחר
 ע"ה ז"ה שאלו יטול היפה
 כ"י ע"ש:

מוסף רש"י

ולא תשא עולו חטא
 בהדימוס את חלבו: את
 חס' מריתו מן המזבח
 תשאו טעם (יבמות פ"ט)
 בהדימוס את חלבו לא תשא
 טעם חס' חס' מריתו את
 הכהן שני תשאו טעם
 וקדושו חס': שאלו עמית
 מלוא מן המזבח (רשב"ט
 ב"ב קמ"ג): שהמזבח קודש
 כמו שהיא רע ואין קנה
 להחליט ולא לחזר ולחזר
 (ש"ס פ"ג): אם אינו קדוש
 נשיאות חטא למה: את
 לא עבד וכו' מדי' וימור
 ויחוס מן היפה (ש"ס ופ"ט)
 אלו ובריש שאין להם
 אונאה: אפילו קמח יומת
 ממתיקין ב"ק י"ג: ונושא
 שכר אינו משלם: ינינה
 ודעה הכותיה זו ליידי
 דכתיב חס' לנן יבנה ממנו
 ושכחונו חס'.

מפני שאמרו. כלומר לפיך הזקיקוהו לכל אלה לחללו תחילה
 נמעות ומזר ומחלל המעות ולא אמרו (א) שיטול היפה שבהן ויאמר
 אס' זו של מעשר הרי טוב ואס' זו של חולין הרי של מעשר מחוללת
 על זו מפני שאמרו מחללין כסף על נחשת מדוחק אצל כסף
 על כסף לאו דרך חילול הוא ואפי'
 מדוחק נמי לא וכוין דלף כסף על
 נחשת לא המירו אלא בזכות
 הלך לא שיקיים קן שביון מעשר
 הוא ועוד שהפרוטות ממלדות:
קטני מיסא. גבי מעשר דמאי מדוחק
 אס' שלל מדוחק לא וכוין דלמך
 כסף על נחשת מדוחק אין שלל
 מדוחק לא וגבי דמאי תנא מחללין
 אלמנא לרבי מאיר לא עשו בו מחוק:
מחמיר הוא באילנות. של מעשר
 שני של דמאי וממני באכילה קאי:
לא הסירו למכור דמאי. לא המירו
 לחצר הלוקח דמאי שימכרו לאחריס
 עד שיעשר: אלא לפיטון בלבד.
 פטון מחר לא האריכוהו לעשר אלא
 מוכרו כשהוא דמאי והלוקח ממנו
 יעריס מעשיותיו שהכל יודעין
 שהסיון ממנה עמי הארץ לוקח
 שהסיון מן המשפיעין למכור
 נמדה גסה הוא דרכו לקנות פירות
 מרובין ומוכרן לתנוונים ובעל
הביט. הלוקח מעט הארץ: בין
קך וכוין קך. בין שגא לחזור ולמכור
 נמדה גסה לתנוונים כסיון בין
 שגא לחזור ולמכור נמדה דקה
 לתנוונים נמדת פרוטה לרדך
 לעשר קודש שימכור לפי שהלוקח
 ממנו סבור שהן מפירות ארצו
 וכוין שהוא מכר מחזיקין אותו
 נחזקת עשיר ואין מפרשיין:
**נחמיה אומרים אחד פטון ואחד
 נטל הניט.** שגא למכור נמדה
 גסה כדרך המשפיעין וכדרך
 הקטנות מוכר ושולח לחבירו
 נחזקת כל המוכרים ונותנין נמדה
 גסה נחזקת שלל עשירו דמאי חס'
 והלוקח מהם מעשר ואוכל. ונמסכת
 דמאי (פ"ג מ"ה) מפרש אהו מדה
 גסה כיבש שלשה קבין בלם שזה
 ידיר: מן הנחמיה. עס הארץ:
מעשר. דמאי מן החמה כו'. ואפילו
 מן דפוסין הרבה אין הכרעות
 דמות זו לזו וי"ל שנחמיה היה לקח
 ככרות של דפוס זה מאיש אחד
 וככרות של דפוס זה מאיש אחר
 ועמי הארץ יש מהם שמעשרין ויש
 מהם שאין מעשרין ושמא זה לא
 עישר זה עישר והמפריש מזה על
 זה מפריש מן החיוב על הפטור ואין
 להן או מן הפטור על החיוב ואין
 שאין שנגדו מתוקן לא חיישין דמאי
 גבירא זבין. ואי עשו חיוב כלל מן
 החמה אפי' שהחמה יפה מן
 האוננת לא חיישין כדרכי אילנאי:

לא התירו לטכור דמאי אלא לשיטון בלבד. ואפי' דנפרק הספיקה
 (כ"ב דף פ"ח. ופ"ט) אמרינן הלוקח ירק מן השוק כו' גמר
 בלבו לקנות קנה ונתחייב נמעשר ואי אפשר להחזירו אלא א"כ
 יעשר אלמנא אין מוכרין דמאי לעם הארץ וי"ל דהכל איירי למכור
 לחצר ותו וי"ל כמו שהמירו להאכיל
 לעניים ולאכנסאיש דמאי כך המירו
 למכור לפטון ולבעל הבית כשמוכרה
 נמדה גסה:
הלוקח מן הנחמיה. הכי איתא
 ממנו דמאי פ"ה הלוקח
 מן הנחמיה מעשר מן החמה על
 האוננת ומן האוננת מן החמה ואפי'
 מדפוסים הרבה דברי ר"מ רבי
 יהודה אוקר שאני אומר חטאים של
 אמש היו משל אחד ושל היום משל
 אחר הלוקח מן הפלטור מעשר מן
 כל דפוס ודפוס דברי רבי מאיר
 רבי יהודה אומר מאחד על הכל
 והשתא קשה מאי קאמר בשלמא מן
 האוננת כו' אלא מדפוסים הרבה
 קמה אדרבה מן האוננת על החמה
 קשה טפי דמיקל מרבי יהודה דרבי
 יהודה אוקר אצל מדפוסים הרבה
 לא פליג דקמני שאני אומר חטאים
 של אמש היו משל אחר משמע דלא
 פליג אלא אוננת ועוד דאפילו
 בפלטור דאוקר ר' מאיר שרי ר'
 יהודה מאחד על הכל כ"ש נחמיה
 וי"ל דה"פ דמתניתין הלוקח מן
 הנחמיה מעשר מן החמה על האוננת
 אפילו הן החמה והאוננת מדפוסים
 הרבה דברי ר"מ ר' יהודה אוקר
 בלוננת על החמה היכא שהם
 מדפוסים הרבה שאני אומר של
 אמש דהיינו האונן משל אחר כיון
 דאיכא נמי דפוס משונה משל היום
 והשתא פריך שפיר בשלמא לוני
 וחמה מדפוס אחד כדרכי אילנאי
 דשרי דיעבד דבדאי ולכן דמאי
 מעשר אף לנחמיה אלא כשהחמה
 האל רבי מאיר מיקל טפי מרבנן ורבינא
 ידע שפיר דאוקר ר"מ בפלטור משום
 דמתרי ותלם זבין אלא דמ"מ פריך
 מכה דמיקל ר' מאיר מרבנן ואפי'
 משני דלאו בקולא וחומרה תלי טעמא
 דר"מ אלא כרגילות ומנהג נחמיה
 מחד גבירא זבין ולוקח פעמים ז'
 מיני תבואות והכל דאחד ועושה
 אותם בשני דפוסין כדי לידע אהו
 מתבואה רעה ולאזו מעובה ורבי
 יהודה סגר כיון שהיא חמה ואוננת

וגם הדפוסים משונים מוכח מילתא דמשני בני אדם לקח אצל בשינוי
 של דפוסים לחוד אפי' בפלטור לא חייש רבי יהודה: **נשיאות הוא**
למא. ואם תאמר דלמא נשיאות חטא משום דלויכו בלא הפרשה
 אחרת וי"ל דמשמע קרא דהפרשה גרידא היו נשיאות מטא"ס:
 ילאו

מפני שאמרו "מחללין אותו כסף על נחשת
 מדוחק לא שיקיים כן אלא שחזור ומחללין
 על הכסף קתני מידת מחללין מדוחק
 מדוחק אין שלא מדוחק לא אמר רב יוסף
 אע"פ שמיקל רבי מאיר בפדיונו מחמיר הוא
 באכילתו דתניא לא התירו למכור דמאי
 אלא לשיטון בלבד ובעל הבית בין כך ובין
 כך צריך לעשר דברי ר' מאיר והכ"א אחד
 הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח
 לחבירו ונותן לו במתנה ואינו הושש מתיב
 רבינא ^ההלוקח מן הנחמיה מעשר מן
 החמה על האוננת ומן האוננת על החמה
 ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן
 האוננת על החמה כדרכי אילנאי ^הדא"ר
 אילנאי מניין לתורם מן הרעה על היפה
 שתרומתו תרומה שנאמר ו'לא תשא עולו
 חטא כהרימכם את חלבו ממונו אם אינו
 קדש נשיאת חטא למה ימכאן לתורם מן
 הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא
 אפי' מדפוסים הרבה ליהוש דלמא אתי
 לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור
 על החיוב אמר אביי ר' אלעזר שפיר קא
 קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה
 דקשיא ליה לר' אלעזר מיתה דבידי שמים
 ומשני ליה שמואל מיתה ב"ד דלמא שאני
 מיתה ב"ד דחמירא ורב ששת לא שפיר קא
 מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתה ומותיב
 רב ששת לאו דכתיב ^הלא תוכל לאכול
 בשעריך ולמאי דמותיב רב ששת רב יוסף
 שפיר קא משני ליה אלא רבינא עד
 דמותיב מנחתום לסייע ליה מפלטור דתנן
^ההלוקח מן הפלטור מעשר מן כל דפוס
 ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר
 פלטור מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי
 מחד גברא הוא ובין רבא אמר שמואל
 שפיר קא משני ליה שם מיתה בעולם:
מתני' ^הואלו דברים שאין להם אונאה
^ההעבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות
 אין להן תשלומי כפל ולא תשלומי
 ארבעה וחמשה ^השומר חנם אינו נשבע
 ונושא שכר אינו משלם ^הרבי שמעון אומר
 קרשים

קמח א מ"י פ"ד מהל'
 מפער ע"י ה"ל א
 סמך עשין ק"ל:
 קמח ב מ"י פ"ד מהל'
 מעשר הלכה ג:
 ק"ג ג מ"י פ"ד מהל'
 מעשר הלכה ה ופי'
 מהל' במס' ה"ל א:
 קמח ד מ"י פ"ד מהל'
 תרומות ה"ל ג
 (עושי"ט י"ד ס"י שלל ספיק'
 ג):
 קמח ה מ"י פ"ד מהל'
 מעשר הלכה ו:
 קמח ו מ"י פ"ד מהל'
 המורה ה"ל ח סמך
 ללחין ק"ט עושי"ט מ"מ ס"י
 ר"ס ספיק' ט:
 קמח ז מ"י פ"ד מהל'
 גיבה ה"ל א וה"ל ג
 עושי"ט ס"י ט' סמך עשין
 ע"ה:
 קמח ח מ"י פ"ד מהל'
 שטרות הלכה א
 סמך עשין פ"ט עושי"ט מ"מ
 ס"י ט' ספיק' לג וספיק' ג
 ופי' א' ספיק' א ופי' א' א'
 ספיק' א:

אם לא תשא עולו חטא
 בהדימוס את חלבו: את
 חס' מריתו מן המזבח
 תשאו טעם (יבמות פ"ט)
 בהדימוס את חלבו לא תשא
 טעם חס' חס' מריתו את
 הכהן שני תשאו טעם
 וקדושו חס': שאלו עמית
 מלוא מן המזבח (רשב"ט
 ב"ב קמ"ג): שהמזבח קודש
 כמו שהיא רע ואין קנה
 להחליט ולא לחזר ולחזר
 (ש"ס פ"ג): אם אינו קדוש
 נשיאות חטא למה: את
 לא עבד וכו' מדי' וימור
 ויחוס מן היפה (ש"ס ופ"ט)
 אלו ובריש שאין להם
 אונאה: אפילו קמח יומת
 ממתיקין ב"ק י"ג: ונושא
 שכר אינו משלם: ינינה
 ודעה הכותיה זו ליידי
 דכתיב חס' לנן יבנה ממנו
 ושכחונו חס'.